Internetul se reveleaza ca o cale de comunicare: Faca Domnul sa ne aflam in adevar si in iubire, in lumina si in iubire

Planeta Internet – Dialogul nostru are ca punct de pornire evenimentul pe care l-am conceput si realizat impreuna, in fata a mii de oameni, la sala Palatului din Bucuresti, in duminica dinaintea Craciunului. Aniversandu-si un an de la aparitie, revista Planeta Internet a ales manifestarea Fratiei Ortodoxe Romane tocmai pentru stabilirea unei comuniuni intre credinta si comunicare, utilizand pentru aceasta "noul intrument" aflat acum la-ndemana noastra, Internetul.

Parintele Galeriu – Atat cat reusesc eu acum sa interpretez, generalizarea Internetului cred ca are o insemnatate la fel de mare ca raspandirea tiparului lui Guttenberg, incepand din 1473. Parca se face un salt in comunicare.

- Un salt care deschide si alte forme, acum comunicarea se poate face direct, imediat, on-line, cum spun internautii, cu o diversitate si o arie de raspandire extraordinara. Iar noi, am ales ca tema, de aceasta data, religia ortodoxa. O farama de idee, sa zicem, inspre inobilarea unui instrument tehnic care, prin continutul mesajelor sale, poate sa spiritualizeze uriasa "panza de paianjen" ce inconjoara globul.

- Vedeti, acum, in aceasta epoca, mai bine zis, sfarsit de epoca si inceput de epoca, stiinta insasi vine in intampinarea religiei. Exprimand realul stiinta bate la portile spiritului si da marturie pentru Creator, exprimandu-L, nu zic definindu-L, pentru ca Dumnezeu nu poate fi definit… un Dumnezeu definit ar fi un Dumnezeu finit… dar talcuindu-L, daca vreti, drept constiinta fundamentala a existentei, a Universului.

Omul acum revine la interioritatea lui cea mai adanca si de acolo spre interioritatea cea mai adanca a universului, asa cum zicea psalmistul: "adanc pe adanc se cheama". Adica, adancul devine cu adancul uman. Iar in alta parte acelas psalmist spune "ca Dumnezeu a pus in vistierii, adancurile", adica adancul din noi se afla in visteria lui Dumnezeu.

- Parinte Galeriu, credeti ca noul mijloc de comunicare ar putea contribui la apropierea omenirii spre sfintenie, poate ajuta sa se faca inca un pas spre Dumnezeire?

- Dragul meu, pentru mine un eveniment cu totul semnificativ l-a reprezentat acel moment in care a aparut, pe firmamentul stiintei si spiritului uman, informatica. Intr-o noapte am primit si eu acea cartulie, nu prea mare, a lui Norman Wiener. Am citit-o, si-am zis: se inoieste lumea. Am facut o asociere inteligibila, as numi-o intre informatie, semnificatia informatiei in raport cu lumea pe care o exprima si informatia divina. Altfel spus, revelatia divina concepand universul ca un vas in care Dumnezeu se deavaluie si isi descopera gandirea si iubirea Lui fata de lume.

Fac o paranteza. Imi aduc aminte, de-acum peste 50 de ani trecuti, cand m-am manifestat si eu public printr-o lucrare despre Dumnezeu. Intrasera de-acum sovieticii si comunismul de vre-un an se instala, era prin '45. Preotii, desi eram tanar, mi-au cerut sa scriu ceva ca orientare si atunci am publicat o copie, despre misiunea noastra. Inca de atunci il citam pe un astronom englez, care spunea "trebuie vazut Universul nu ca o masina ci ca o mare gandire".

In acest Univers care este expresia gandirii divine, revelatia, descoperirea dumnezeiasca au primit-o si au exprimat-o sfintii parinti, oamenii duhovnicesti, misticii daca vreti… Eu, ca ortodox, spun mai degraba duhovnicul din om, mai propriu si mai autentic decat misticul din om. Misticism e in toate religiile si uneori misticismul cunoaste multe aluviuni din lumea erorii si forme paralogice, paranationale, dar sa revin…

Duhovnicescul este viata in Duhul Sfant al lui Dumnezeu si in el nu poate patrunde nici un fel de alienare. Da, asa vedem noi ortodocsii.

Si atunci, plecand de la acel moment de referinta in istoria gandirii si spiritualitatii umane – 1948 – cand s-a impus sau s-a revelat informatica si pana acum, la folosirea Internetului care este un rod al informaticii, un rod fericit, se ofera, dupa intelegerea mea, odata mai mult posibilitate oamenilor sa comunice.

Imi revin in minte vorbele lui Emil Cioran referitoare la "de ce sunt asa de reci ratiunile – adevarurile pe care le emite ratiunea". Pentru ca ele nu comunica. Comunicarea le face vii. De aceea, noi crestinii ortodocsi, nu putem concepe ratiunea decat impreuna cu Duhul care da viata ratiunii, ii da frumusete, ii da mireasma, ii da forta. Noi cand zicem Duhul Sfant zicem duhul intelepciunii, duhul intelegerii, duhul sfatului, duhul tarii, al puterii, duhul bunei credinte, duhul cunostintei, si duhul temerii de Dumnezeu, adica teama de a gresi, ca sa nu gresesti, ca sa te afli in adevar. E vorba aici si de teama ucigasului sau a talharului. Ei bine, asa se reveleaza si Internetul, ca o cale de comunicare: faca Domnul sa ne aflam in adevar si in iubire, in lumina si in iubire.

De multa vreme a inceput comunicarea prin aparat, prin tehnica: de la telefon, dupa aceea radio, apoi televiziunea, si acum Internetul. Dar marea intrebare este: sunt oamenii mai apropiati unuii de altii, cand se afla la distante unul fata de celalalt? Dar, cand sunt ei unul cu celalalt? Aici este problema. De aceea transfigurarea trebuie sa plece tot din spiritul de a crea. Asa si telefonia fara fir sau telegrafia, si radioul, si televiziunea si de acum si internetul care sunt realizari importante ale stiintei, ele trebuie sa cunoasca si aceasta transfigurare.

- Mesajul dumneavoastra de Craciun s-a raspandit in direct de la aceasta manifestare in zeci de puncte ale Globului. In acelasi timp, am captat navigand spre alte situri, pentru spectatori, imagini si texte cu un continut crestin. Dincolo de tehnica, de stabilirea legaturilor globale este vorba de continut, de ce transmitem…

- Trebuiesc imbinate deopotriva mesajul si inima, care este sufletul mesajului. O experienta din viata sfintilor: martirii erau supusi inca din Imperiul Roman la torturi inimaginabile, si atunci cand mureau, ii decapitau, erau considerati morti numai cand lise despartea capul de trunchi. Ori, de aici noi am dedus unitatea mintii cu inima. Pentru ca rugaciuni facem cu mintea in inima care gandeste cu mintea. Inima simte pe loc. Cand se desparte mintea de inima, asa cum este despartit capul de trup, murim, orice mesaj moare. Legatura intre minte si inima, adica intre lumina, adevar si iubire.

Deci, lumina, adevarul si iubirea Lui. Acesta este mesajul care as vrea sa-l transmit Internetului.

- Imi reamintesc o expresie celebra a lui Malraux, acum la poarta dintre milenii, referitoare la secolul viitor daca "va fi mistic sau nu va fi deloc". Cum subtile nuante dau calitate intregului, dupa cele spuse de dumneavoastra, imi permit sa sugerez o parafraza, si va intreb daca "secolul va fi duhovnicesc sau nu va fi deloc"…

- Dumneavoastra ati pronuntat expresia aidoma lui Malraux, de ce spun lucrul acesta? Andre Frossard, un alt academician francez caruia I s-a implinit o revelatie in tineretea lui pentru care a si scris: "Dumnezeu exista, eu l-am intalnit" se afla in cabinetul lui Malraux, cand Malraux, probabil dialogand cu dansul, a rostit aceasta sintagma celebra, si intocmai a zis "secolul XXI va fi mistic sau nu va fi deloc". Pretutindeni in mass-media s-a notat "va fi religios sau nu va fi religios"… El a

zis mistic. Andre Malraux a fost un mare om de cultura, un exceptional om care in “Conditia umana” a remarcat faptul ca “numai omul se bate pentru idei”. Sunt expresii comune desigur dar, vedeti, unii ganditori le exprima sintetic si apoi ele raman ca atare. El a spus mistic – ca om de cultura, eu spun duhovnicesc – ca preot ortodox. Insa sintagma lui este marcata cu aceasta viziune pentru ca a inteles mistic tot la fel, mergand catre interioritatea cea pura, la locul de talc al omului cu Dumnezeu, in adanc, care este in duhul omului adanc.
Parintii bisericii vorbesc de trei miscari: o miscare care este a omului cand apare pe lume spre in afara, a pruncului, din interior spre in afara, ia cunostiinta de lume, dupa aceea petrece o buna bucata de vreme in lume si apoi se intoarce inlauntru unde-I respirare divina.
Este nevoie de intoarcere inapoi la sursa, in profunzime, deci cuvantul mistic dezvaluie aceasta stare de profunzime a existentei pe care noi o definim telogic ortodox: viata in Duhul Sfant, in Duhul lui Hristos, in Duhul lui Dumnezeu. De aceea am zis s-o denumim duhovniceasca. Mistic inseamna ceva tainic, ascuns, din limba greaca, deci tainic, ascuns… Dumnezeu a pus in visteriile lui adancul… Deci e un demers tot catre acolo, cele doua expresii mistic si duhovnicesc sunt in acord principial. Duhovnicescul este insa autenticul revelatiei divine, descoperind inrudirea de dialog: Duhul Sfant si Duhul omului sau Spiritul.
- Putem sa ne proiectam putin in viitor, gandind la dezvoltarea “satului global”, cu facilitatile lui tehnice care ne fac pe toti egali in ceea ce priveste accesul la cunoastere, partasi la dimensiunea cunoasterii. Cum ar trebui sa ne manifestam in secolul urmator?
- Vedeti, oare cum sesizam noi realul? Tot ca un semn al timpului. Eu vad si demersurile profunde, tocmai dimensiunea definitorie a omului adica a fiintei spirituale, in istoria religiilor. Si ma refer indeosebi la Mircea Eliade care a pus aceasta problema capitala, “omul nu s-ar fi putut constitui ca on decat numai prin sacru, prin divin”. Se refera la trei notiuni fundamentale: concept de fiinta ca realitate eterna… nu fluxul haotic, zice el, al lucrurilor, ci ceva care exista de veci, fiinta divina. Fiinta, sens si adevar. Fiinta, sens al existentei, si adevar, relatia mea intre intelect si real. Fara aceste trei teluri care sunt hatarate in sacru omul nu ar putea sa se numeasca om. Sesizarea lui este fundamental epocala si ma bucur ca un roman este cel care a marturisit-o si care si-a tras seva din traditia noastra, din spiritualitatea noastra si din cea indiana unde a studiat el, dar face adresa, spune, de aicea.
O vreme lumea a mers pe rationalitatea Universului intemeiata tot in biblic, ca zice Evanghlia dupa Ioan: “la inceput era cuvantul, cuvantul era Dumnezeu si Dumnezeu era cuvantul”. Iar cuvant in limba greaca e “logos”, deci ratiune, logica, si toate printr-insul s-au facut, si fara el nimic nu s-a facut, fara logos, fara ratiune. Deci s-a mers pe rationalitatea Universului si foarte bine s-a mers, dar la un moment dat omul, el insusi impartasit fiind cu ratiune, s-a autonomizat intr-un fel ca si cum el ar fi ratiunea lumii. El este constiinta lumii, dar nu ratiunea lumii. Ajunsi la unele esecuri, bunaoara sa dau un singur exemplu: cand Darwin a vazut evolutia pentru existenta si selectie naturala, a trebuit sa faca din selectia naturala o ratiune, vrand a distruge pe cei mai slabi sau cum spunea Nitzche: “zdrobiti mielul, mila nu-I demna de om” si asa mai departe… Asta-I ratiune si rationalitate a lumii. Astazi sunt marturii din ce in ce mai autentice care isi fac loc in gandirea umana ca rationalismul, dezradacinat din Dumnezeu a dus la esecuri, a adus acest umanism al Renasterii care pune accentul pe om socotindu-l “masura tuturor lucrurilor” sau reformulata de Leonardo Da vinci “Omul modelul Universului”. Acest umanism de la secolul XV pana la secolul XX a condus la cel mai inuman secol din istoria lumii, secolul XX, cu doua razboaie mondiale, cu lagare de asasinat in masa, gulaguri, camere de gazare si celelalte. Deci, ratiune dezradacinata din logosul divin. Ori acum, lumea se intoarce, isi da seama de aceste esecuri tragice ale individualismului, egocentrismului, antropocentrismului... lumea se intoarce la Dumnezeu. Dumneavoastra ati pronuntat mai devreme, ati zis “globalizare”, notiunea creaza nitel unele confuzii un fel de sincretism…
Lumea trebuie sa se intoarca la autenticul adevar, la autentica conditie umana a omului, adica omul creat dupa chipul lui Dumnezeu. Dadeam o talcuire unui cuvant din Evanghelie, unde-I vorba de parabola celor zece fecioare: cinci intelepte, cinci neintelepte. Cele neintelepte n-aveau untdelemn adica lumina, lumina divina si atunci cand ele au intarziat si-au ciocanit in usa: “Doamne deschide-ne noua” si Mantuitorul le raspunde: “Adevar va spun voua, nu va cunosc pe voi, adevarat nu va stiu pe voi”. Ele au intrebat: “Cum Doamne, nu ne stii Tu pe noi, ce cuvant este acesta?”. Si cercetand in originalul grecesc al Noului Testament am gasit acolo interpretarea: “Nu recunosc chipul meu in voi”, deci chipul nostru autentic este in Hristos fiul lui Dumnezeu. Atunci intoarcerea la acest model unic care da unitate lumii originare si care da pentru orice minte autenticul adevar, ne da adevarul… astfel am putea intelege “globalizarea”.
Omul, sau modelul omului, nu este simplu uman ci e divin uman. Nu e simplu uman de ce? Cautati in toata istoria lumii un om absolut, numai in dimensiunea lui antropocentrica si nu-l veti gasi, cu onestitate, sa fim sinceri. Si nu poate fi in dimensiunea lui numai umana pentru ca originalul a fost creat dupa chipul lui Dumnezeu. Asta este definitia biblica a omului: de a fi creat dupa chipul lui Dumnezeu, in perspectivele unei infinite asemanari cu Dumnezeu. Si atunci, modelul omului nu e simplu uman ci divin uman. Nu e simplu “omul” ci Dumnezeu Omul – Hristos.
Imi ingaduiti sa introduc acum, la sfarsit, o dilema pariziana citata dupa un profesor de la Institutul Catolic din Paris: “Alternativa occidentului, zice el, Dumnezeu sau omul?” Am ramas uimit, ce sa alegi atunci? Dumnezeu sau omul?! Si a scanteiat raspunsul: “Nici numai Dumnezeu, nici numai omul ci Dumnezeu Omul – Iisus Hristos, asa cum s-a descoperit”. Si asa am praznuit noi astazi nasterea Lui, ca un etern astazi, model pentru constiinta si conditia umana: Dumnezeu Omul care ne da raspuns la toata problematica umana, pentru ca Dumnezeu este sursa si infinitul lor.

Interviu consemnat de Octavian Greavu